

Smittsäkrad besättning gris samt Smittsäkrad besättning gris – biosäkerhet vildsvinskontakter 2023

Bakgrund

Smittsäkrad besättning gris (SSB Gris) är ett kontrollprogram som handlar om smittskydd på svenska grisgårdar och som startade 2016. Målet med programmet är att förebygga och minska risken för att smitta förs in till grisgårdar, sprids inom gårdarna och från dessa. Genom att koppla förbättringsåtgärder till ersättningsnivåer vid skada, försäkringspremier och/eller villkor för livdjurshandel ökas motivationen ytterligare. SSB Gris önskar samtidigt vara ett proaktivt program som utöver rutinarbetet även arbetar med aktuella smittskyddsfrågor. Genom utbildning är det möjligt att höja kunskapen och medvetandet om smittskyddets betydelse för djurhälsan. Därmed förbättras smittskyddet och djurhälsan på besättningsnivå och i förlängningen även på ett nationellt plan. SSB Gris fokuserar inte på ett enskilt smittämne utan jobbar i stället med att bryta smittvägar generellt. Programmet har sedan hösten 2023 tre nivåer Grund, Spets och ASF-status. Anslutningen sker i flera steg och anslutna gårdar får sedan regelbundna besök av veterinär.

SSB Gris beviljades medel från Livsmedelsstrategins "Vildsvinspaket" hösten 2020 med syftet är att utarbetas en ny status specifikt riktad mot biosäkerhetsåtgärder för att minska risken för vildsvinskontakter. Statusen ska höja biosäkerheten på gård och minska risken för direkt och indirekta vildsvinskontakter och även kunna ligga till grund för att utfärda dispens för in- och uttransport av levande grisar ur ett spärrat område i tillfälle av afrikansk svinpest (ASF) på vildsvin. Utvecklingsarbetet sker i nära samarbete mellan programmets styrgrupp, bestående av representanter från Lundens Djurhälsa, Distriktsveterinärerna och Sveriges Grisföretagare samt SVA och Jordbruksverket.

Resultat

Med anledning av utbrottet av afrikansk svinpest i Fagersta under hösten 2023, intensifierades arbetet med att färdigställa ASF-statusen inom programmet. Stora informationsinsatser till svenska grisproducenter, men även produktionsrådgivare och andra branschfolk genomfördes både digitalt och fysiskt tillsammans med programmets styrgrupp, Jordbruksverket och i samverkan med LRF Kött och Svenska Köttföretagen. Utbrottet föranledde också utökad rådgivning på gård för programmets veterinärer. Grisproducenter i hela landet, inte enbart i närheten av det drabbade området, önskade höja sitt smittskydd på gård och skapa förutsättningar för att ansluta sig till ASF-statusen. I oktober kunde de nya plan och riktlinjerna för programmet fastställas av Jordbruksverket, utbildning och kalibrering av programmets

STOPPA SMITTAN – DET LÖNAR SIG!

Programansvarig:

Johanna Fjelkner, djurhälsoveterinär
Gård & Djurhälsan
johanna.fjelkner@gardochdjurhalsan.se
Tel: 046-32 58 88

Programadministratör:

Lena Hjorth
Gård & Djurhälsan
lena.hjorth@gardochdjurhalsan.se
Tel: 046-32 58 80

veterinärer skedde i slutet av november och statusen togs i drift i webbsystemet den 27 november. Vid årets slut hade programmet 563 anslutna besättningar varav 365 på Grund och 198 på Spets. Två besättningar hann ansluta sig till SSB ASF-status innan årsskiftet, och ett flertal är på god väg med förberedelser på gård.

Under året har det även avhållits fyra digitala smittskyddskurser för djurhållare och en grundutbildning för nya veterinärer som önskar arbeta i programmet.

Diskussion

Året har präglats av ett gott samarbete i styr- och referensgrupp, och i arbetsgruppen för ASF-status. Höstens arbete har visat på ett välfungerande samverkan mellan myndighet och bransch. Men utbrottet av ASF i Fagersta har också visat att det är mycket jobb som kvarstår ute på gård för att höja biosäkerheten till den nivå som krävs i ASF-statusen. Ett arbete som kommer att kräva fortsatta rådgivningsinsatser, men i synnerhet investeringar på gård i form av omläggning av flöden och uppsättning av staket.

I arbetet med Arbetsgrupp ASF kan vi se att tolkningen av EU:s genomförandeförordning har tagit tid och att sedan omsätta lagstiftningen till meningsfulla kontrollpunkter tar tid. Under det gångna året har arbetsgruppen kommit en bra bit på väg då vi sjösatt en ny status i programmet. Men vi kan också konstatera att mycket arbete kvarstår. Det uppstår nya frågor kring tolkningar av regelverket, dels i programmet, men det kvarstår också frågor kring exempelvis transport av grisar och förflyttning av grisar mellan olika anläggningar. Frågor som ligger utanför programmets ramar, men som har en avgörande roll i huruvida det överhuvudtaget går att hålla grisar i ett smittat område. Utformningen av våra svenska grisgårdar bjuder också på utmaningar och där vi tillsammans i arbetsgruppen och under våra informationsträffar under hösten har lyckats identifiera en del kritiska punkter. En fråga som också diskuterats är kostnaderna för de investeringar som krävs för att uppnå dessa biosäkerhetskrav på gård. Kommer det finnas möjlighet till ersättning för smittskyddsåtgärder på gård så som uppsättning av staket eller investering i ny lastmaskin eller tvättplats för lastmaskin. På många gårdar medför kraven även att nya, mer smittsäkra drivgångar för förflyttning av djur behöver byggas och i fler fall även anläggning av nya körvägar för att minska riskerna för korsande flöden. Den nya statusen ställer också ökade krav vid smittskyddssamråd vid nybyggnation.

Smittsäkrad besättning gris är ett levande program som väcker diskussion och eftertanke, men som också bidrar med kunskap och information till både grisproducenter och veterinärer. Genom detta medverkar Smittsäkrad besättning gris i hög grad till att driva utvecklingen av biosäkerheten på våra svenska grisgårdar framåt.

STOPPA SMITTAN – DET LÖNAR SIG!

Programansvarig:

Johanna Fjelkner, djurhälsoveterinär
Gård & Djurhälsan
johanna.fjelkner@gardochdjurhalsan.se
Tel: 046-32 58 88

Programadministratör:

Lena Hjorth
Gård & Djurhälsan
lena.hjorth@gardochdjurhalsan.se
Tel: 046-32 58 80